

RO

RO

RO



COMISIA EUROPEANĂ

Bruxelles, 31.1.2011
COM(2011) 19 final

Propunere de

RECOMANDARE A CONSILIULUI

privind politicile de reducere a părăsirii timpurii a școlii

SEC(2011) 98 final
SEC(2011) 97 final
SEC(2011) 96 final

EXPUNERE DE MOTIVE

1. CONTEXTUL PROPUNERII

În iunie 2010, Consiliul European a adoptat strategia Europa 2020, fondată pe trei priorități care se consolidează reciproc: atingerea creșterii inteligente, durabile și favorabile incluziunii. Unul din cele cinci obiective principale ale acestei strategii este de a reduce ratele părăsirii timpurii a școlii¹ în UE la mai puțin de 10% până în anul 2020. În prezent, în jur de 6 milioane de tineri în UE părăsesc școala la sfârșitul primului ciclu de învățământ secundar sau înainte. Nu putem să ne permitem să lăsăm să continue această situație. Prevenirea părăsirii timpurii a școlii este deosebit de importantă, nu numai pentru a combate consecințele negative ale sărăciei și excluziunii sociale asupra dezvoltării copilului, dar și pentru a oferi copiilor mijloacele necesare dar și pentru a întrerupe ciclul de transmitere a dezavantajului între generații.

Pe măsură ce UE depășește criza economică, creșterea nivelului de competență constituie motorul creșterii și locurile de muncă destinate lucrătorilor necalificați vor fi din ce în ce mai rare. Ratele înalte de părăsire timpurie a școlii reprezintă un obstacol pentru o creștere inteligentă și favorabilă incluziunii. Acestea au un impact negativ asupra ocupării forței de muncă a tinerilor și sporesc riscul de sărăcie și excluziune socială. Părăsirea timpurie a școlii este sinonimă cu șanse pierdute pentru tineri și pierdere de potențial pentru societate și economie. Reducerea sensibilă a numărului de tineri care părăsesc timpuriu școala este o investiție esențială în prosperitatea și coeziunea socială viitoare ale UE.

Părăsirea timpurie a școlii nu este o problemă nouă, dar ea devine din ce în ce mai acută. Acum aproape un deceniu, miniștrii educației reuniți în cadrul Consiliului și-au fixat obiectivul de a reduce rata părăsirii timpurii a școlii, reflectând o prioritate politică împărtășită de toate statele membre. Au fost realizate progrese, de la 17,6% în 2000 la 14,4% în 2009², dar acestea rămân insuficiente, iar îmbunătățirea nu este destul de rapidă pentru atingerea obiectivului din 2020. Există numeroase exemple de bune practici în statele membre, dar abordarea politică globală nu este suficient de eficientă nici suficient de strategică în majoritatea țărilor. UE poate aduce o valoare adăugată ajutând statele membre să elaboreze abordări strategice mai eficiente și astfel să accelereze procesul de ameliorare.

Deși motivele de a părăsi timpuriu școala și formarea sunt individuale, persoanele care părăsesc timpuriu școala sunt în general mai susceptibile să provină din medii dezavantajate din punct de vedere socio-economic și având un nivel scăzut de educație. Grupurile vulnerabile și tinerii cu nevoi speciale în materie de educație sunt suprareprezentați în rândul persoanelor care părăsesc timpuriu școala sau formarea. Băieții au în general o predispoziție mai ridicată decât fetele să părăsească școala. Pentru tinerii imigranți din prima generație, rata medie în UE de părăsire a școlii este dublul celei pentru nativi; în anumite țări, mai mult de 40% din tinerii migranți fac obiectul unui caz de părăsire timpurie a școlii. Fenomenul atinge niveluri și mai ridicate în rândul romilor.

¹ Termenul de „părăsire timpurie a școlii” include toate formele de părăsire a învățământului și formării înainte de absolvirea ciclului de învățământ secundar sau de nivel echivalent în învățământ și în formarea profesională.

² Eurostat, ancheta asupra forței de muncă, 2010.

Elevii care au întâmpinat dificultăți în învățământul general se orientează adesea spre educația și formarea profesională (VET). Din acest motiv, școlile profesionale se confruntă cu o responsabilitate și provocare specifice în materie de reducere a părăsirii timpurii a școlii. VET poate spori dorința de a învăța, poate oferi elevilor mai multă flexibilitate, o pedagogie mai adaptată și poate orienta direct aspirațiile tinerilor în ceea ce privește piața muncii.

În ciuda unui progres global lent la nivelul UE în materie de reducere a părăsirii timpurii a școlii, anumite state membre au obținut rezultate extrem de satisfăcătoare. Cu toate acestea, eforturile comune în cadrul metodei deschise de coordonare, datele comparative și cercetarea analitică sugerează că succesul politicilor depinde în special de informațiile solide asupra cauzelor și consecințelor părăsirii timpurii a școlii, logica și coerența măsurilor luate pentru a lupta împotriva acestui fenomen, natura intersectorială a colaborării și globalitatea abordării alese. Părăsirea timpurie a școlii trebuie să fie abordată într-o serie întreagă de politici sociale, pentru tineret, familie, sănătate, de proximitate, de ocupare a forței de muncă, precum și de educație. Concepte educaționale largite, cum ar fi educația culturală, cooperarea cu întreprinderile sau alți actori din afara școlii și sportului, pot, de asemenea, juca un rol important în reducerea părăsirii timpurii a școlii încurajând creativitatea, noi moduri de gândire, dialogul intercultural și coeziunea socială.

Dat fiind că domeniul educației este larg acoperit de principiul subsidiarității și ținând cont de diversitatea sistemelor educative, nu ar fi posibil și nici dezirabil să se impună o singură soluție comună tuturor statelor membre. Menținerea situației actuale nu a condus decât la un progres limitat, dar de departe insuficient față de ambiția exprimată de miniștrii educației și confirmată de Consiliul European. Prin urmare, Comisia estimează că o recomandare a Consiliului reprezintă mijlocul cel mai eficient de a defini un cadru pentru elaborarea unei astfel de abordări globale în statele membre și a susține astfel obiectivul principal al strategiei Europa 2020.

Recomandarea va conferi o valoare adăugată eforturilor statelor membre sprijinindu-le în elaborarea de politici care identifică cauzele părăsirii timpurii a școlii și îl combat într-o perspectivă de învățare pe tot parcursul vieții, trec de la punerea în aplicare a unor măsuri individuale de combatere a părăsirii timpurii a școlii la introducerea de strategii globale, abordează problema ca pe un fenomen care atinge mai multe domenii de acțiune înrudite, implică toate părțile interesate și realizează intervenții politice mai sistematice și mai consistente.

Recomandarea va conține orientări de bază pentru politici coerente, exhaustive și bazate pe dovezi împotriva părăsirii timpurii a școlii și va avea ca scop:

- să furnizeze un cadru de referință pentru a asista statele membre la elaborarea de politici mai eficiente în materie de combatere a părăsirii timpurii a școlii;
- să sprijine statele membre în punerea în aplicare a acestor politici și astfel,
- să ajungă la o reducere semnificativă a ratei de părăsire timpurie a școlii în toate statele membre.

2. REZULTATELE CONSULTĂRILOR CU PĂRȚILE INTERESATE ȘI ALE EVALUĂRII IMPACTULUI

Propunerea se bazează pe activitatea statelor membre axată pe „Acces și incluziune socială în învățarea de-a lungul vieții” în cadrul metodei deschise de coordonare, între 2006 și 2010. Conținutul cadrului politic a făcut obiectul unui vast proces de consultare cu părțile interesate provenind din medii diferite: miniștri ai educației, organizații europene preocupate de învățământul școlar și profesional, organizații pentru drepturile și bunăstarea copiilor, pentru imigranți și romi. Tema părăsirii timpurii a școlii a fost, de asemenea, abordată în două consultări publice intitulate „Școli pentru secolul XXI” (2007) și „Migrația și educația” (2008). Părțile interesate au sprijinit cu fermitate ideea unei acțiuni la nivelul UE pentru a susține eforturile naționale și au subliniat urgența problemei în perioade de criză economică. Mai recent, seminarul ministerial organizat în cadrul președinției belgiene în iulie 2010 a subliniat necesitatea de a intensifica schimburile de experiență și de bune practici între statele membre și a primit favorabil sugestiile care propun ca Uniunea să instaureze un cadru politic flexibil bazându-se pe experiența dobândită privind aspecte cum ar fi definiția europeană comună a competențelor-cheie în educația școlară.

Comitetul de evaluare a impactului a furnizat un prim aviz asupra evaluării impactului la 24 septembrie 2010 și a emis un aviz pozitiv privind raportul de evaluare a impactului revizuit la 22 octombrie 2010. Versiunea finală a raportului de evaluare a impactului ține cont de observațiile Comitetului.

3. ELEMENTELE JURIDICE ALE PROPUNERII

Rezumatul acțiunii propuse

Recomandarea definește principalele aspecte ale unei politici de combatere a părăsirii timpurii a școlii coerente, globale și fondată pe elemente concrete. Aceste aspecte includ măsurile de prevenire, de intervenție și compensatorii. Măsurile abordează toate nivelurile de educație și formare, aspectele structurale ale sistemelor de educație și formare, intervențiile posibile la nivel școlar și programele de sprijin destinate elevilor amenințați de riscul părăsirii școlii.

Recomandarea ține cont de faptul că părăsirea timpurie a școlii reprezintă un fenomen complex și că trăsăturile sale caracteristice sunt diferite de la o țară la alta, de la o regiune la alta și câteodată chiar în interiorul aceleiași regiuni. Acesta necesită nu numai monitorizarea atentă a problemei, ci și acțiuni precise, în conformitate cu principiul subsidiarității. Recomandarea vizează, de asemenea, să servească ca punct de referință pentru schimburile viitoare de bune practici și pentru elaborarea de politici în cadrul metodei deschise de coordonare.

Recomandarea invită statele membre:

- să determine factorii principali care conduc la părăsirea timpurie a școlii și să monitorizeze evoluțiile la nivel național, regional și local;
- să elaboreze și să pună în aplicare politici globale și transsectoriale împotriva părăsirii timpurii a școlii, pe baza situației lor specifice.

Recomandarea invită Comisia Europeană să sprijine politicile la nivel național:

- monitorizând evoluțiile din statele membre și sprijinind învățarea reciprocă și schimbul de bune practici între acestea;
- sprijinind politicile de reducere a părăsirii timpurii a școlii în toate activitățile relevante în direcția copiilor și tinerilor gestionate de Comisie și promovând cooperarea transsectorială;
- lansând studii, cercetări comparative și proiecte de cooperare.

Temeiul juridic

În conformitate cu articolul 165 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Uniunea contribuie la dezvoltarea unei educații de calitate prin încurajarea cooperării dintre statele membre și, în cazul în care este necesar, prin sprijinirea și completarea acțiunilor acestora. Articolul 166 din TFUE se referă la punerea în aplicare a politicii de formare profesională care sprijină și completează acțiunile statelor membre. Recomandarea propusă vizează să consolideze eforturile întreprinse de statele membre pentru a combate părăsirea timpurie a sistemului de educație sau de formare. Ea sprijină statele membre definind un cadru pentru elaborarea de politici precise și cuprinzătoare de combatere a părăsirii timpurii a școlii.

În conformitate cu articolul 9 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, care prevede că Uniunea „ține seama de cerințele privind promovarea unui nivel ridicat al ocupării forței de muncă, garantarea unei protecții sociale corespunzătoare, combaterea excluziunii sociale, precum și de cerințele privind un nivel ridicat de educație, de formare profesională și de protecție a sănătății umane” în politicile și activitățile sale, propunerea de recomandare insistă asupra necesității de combatere a părăsirii timpurii a școlii în cadrul politicilor și programelor susținute de Comisie și de statele membre.

Principiul subsidiarității, complementarității și proporționalității

Recomandarea propusă are ca obiectiv să contribuie la calitatea educației și a formării facilitând acțiunea la care statele membre s-au angajat în cadrul strategiei Europa 2020. Ea sprijină elaborarea de politici naționale și învățarea din bune practici, pentru a ajuta statele membre să definească strategiile globale care vizează să reducă de manieră durabilă părăsirea timpurie a școlii și numărul de adulți slab calificați. Recomandarea stabilește un cadru în interiorul căruia statele membre pot elabora mai eficient politici de reducere a părăsirii timpurii a școlii. Alegerea măsurilor strategice de adoptat le revine, adaptată în funcție de situația specifică statelor membre. Prin urmare, propunerea respectă principiul subsidiarității.

Ea vizează să consolideze angajamentul politic în favoarea reformelor care nu pot fi realizate doar pe baza programelor UE în materie de educație și de formare sau a fondurilor structurale. În plus, ea insistă pe necesitatea de a coordona politicile și de a conduce acțiuni relevante din mai multe domenii de acțiune, și deci de a depăși cadrul strict al politicilor de educație în contextul metodei deschise de coordonare „Educație și formare profesională 2020”. Cu toate acestea, modalitățile de punere în aplicare rămân responsabilitatea statelor membre, la nivelul corespunzător și în conformitate cu circumstanțele naționale, regionale și/sau locale, și sunt deci conforme cu principiul proporționalității.

4. IMPLICAȚIILE BUGETARE

Propunerea nu are implicații asupra bugetului UE.

5. ELEMENTE FACULTATIVE

N/A

RECOMANDARE A CONSILIULUI

privind politicile de reducere a părăsirii timpurii a școlii

(Text cu relevanță pentru SEE)

CONSILIUL UNIUNII EUROPENE,

având în vedere Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, în special articolele 165 și 166,

având în vedere propunerea Comisiei Europene,

întrucât:

- (1) Reducerea părăsirii timpurii a școlii³ este esențială pentru atingerea unei serii de obiective cheie ale strategiei Europa 2020⁴. Această reducere răspunde în același timp obiectivului de „creștere inteligentă”, îmbunătățind nivelurile de educație și formare și obiectivului de „creștere favorabilă incluziunii”, prin abordarea unuia din cei mai importanți factori de risc pentru șomaj și sărăcie. Prin urmare, unul din principalele obiective ale strategiei Europa 2020 este acela de a reduce rata părăsirii timpurii a școlii, care se ridică la 14,4% în 2009 la mai puțin de 10% până în anul 2020. Statele membre s-au angajat să fixeze obiective naționale ținând cont de situația lor de plecare respectivă și de contextul lor național.
- (2) Orientările integrate pentru punerea în aplicare a strategiei Europa 2020 invită statele membre să întreprindă toate eforturile necesare pentru a preveni părăsirea timpurie a școlii⁵.
- (3) Inițiativa pilot „Platforma europeană de combatere a sărăciei și a excluziunii sociale”⁶ stabilește un cadru de acțiune în favoarea coeziunii sociale și teritoriale, cu un accent special pe ieșirea din cercul vicios al dezavantajării și întărirea acțiunilor preventive. Ea răspunde obiectivului principal al strategiei Europa 2020 care vizează să scoată din sărăcie și excluziune socială cel puțin 20 de milioane de persoane pe parcursul următorului deceniu.
- (4) Obiectivul inițiativei din cadrul strategiei Europa 2020 „Tineretul în mișcare” este de a „consolida performanța și atractivitatea internațională a instituțiilor de învățământ superior din Europa, de a spori nivelul general de calitate la toate nivelurile de

³ Termenul de „părăsire timpurie a școlii” include toate formele de părăsire a învățământului și formării înainte de absolvirea ciclului de învățământ secundar sau de nivel echivalent în învățământ și în formarea profesională.

⁴ COM(2010) 2020.

⁵ JO L 308, 24.11.2010, p. 50.

⁶ COM(2010) 0758.

educație și formare în UE, combinând atât excelența cât și echitatea, prin promovarea mobilității studenților și a celor care urmează un curs de formare, precum și de a îmbunătăți situația încadrării în muncă a tinerilor”⁷.

- (5) În concluziile sale din mai 2003 de adoptare a programului de lucru Educație și formare 2010⁸, Consiliul a indicat că ar trebui să se ajungă până în 2010 la un procent de tineri care părăsesc timpuriu școala de sub 10%, definind categoria de tineri care părăsesc timpuriu școala drept persoane cu vârste cuprinse între 18 și 24 de ani absolvenți doar ai învățământului secundar inferior sau ai unei forme de învățământ inferioare și care nu mai sunt înscriși într-o instituție de învățământ sau de formare. Criteriile de referință nu au fost atinse. Actualmente, un tânăr din șapte părăsește educația sau formarea profesională înainte de a absolvi ciclul de învățământ secundar superior.
- (6) Cauzele părăsirii timpurii a școlii sunt foarte diferite de la o țară la alta și de asemenea în interiorul regiunilor. Este necesară ajustarea politicilor care vizează reducerea părăsirii timpurii a școlii la situații specifice ale unei regiuni sau unei țări; nu există o soluție unică pentru toate statele membre.
- (7) În ciuda diferențelor între țări și regiuni, există dovezi concludente în toate statele membre că grupurile dezavantajate și vulnerabile sunt afectate mai mult. De asemenea, tinerii cu nevoi speciale în materie de educație sunt suprareprezențați în rândul persoanelor care părăsesc timpuriu școala sau formarea. Părăsirea timpurie a școlii are ca urmare nu numai handicapul social, dar perpetuează de asemenea riscul excluziunii sociale.
- (8) În concluziile sale din 26 noiembrie 2009 privind educația copiilor proveniți din familii de migranți⁹, Consiliul a subliniat că, deși un număr mare de copii proveniți din familii de migranți reușesc în sistemul educațional, elevii proveniți din familii de migranți sunt în general mai susceptibili la părăsirea timpurie a școlii. Pentru migranți, rata medie de părăsire timpurie a școlii în UE este de două ori mai mare ca rata de părăsire a școlii de către elevii nativi. Datele disponibile indică faptul că părăsirea timpurie a școlii este încă și mai ridicată în rândul populației rome.
- (9) În Concluziile Consiliului din 22 mai 2008 privind învățarea în rândul adulților¹⁰ se recunoaște rolul pe care educația și formarea adulților îl joacă în combaterea părăsirii timpurii a școlii, oferind o a doua șansă celor care ajung la vârsta adultă fără a deține o calificare, punând în special accentul pe competențele de bază, competențele IT și învățarea limbilor.
- (10) Rezoluția Consiliului din 15 noiembrie 2007 privind „Noi competențe pentru noi locuri de muncă”¹¹ a subliniat necesitatea de a ridica nivelul de competențe general acordând prioritate educației și formării persoanelor expuse riscului de excluziune economică și socială, în special tineri care părăsesc timpuriu școala. Rezoluția a

⁷ „O strategie europeană pentru o creștere inteligentă, ecologică și favorabilă incluziunii” - COM(2010)2020.

⁸ Concluziile Consiliului din 5-6 mai 2003 privind nivelurile de referință pentru performanțele medii europene în educație și formare (criterii de referință) (doc. 8981/03)

⁹ JO C 301, 11.12.2009, p. 5.

¹⁰ JO C 140, 6.6.2008, p. 10.

¹¹ JO C 290, 4.12.2007, p. 1.

subliniat necesitatea de a oferi persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă orientare profesională și programe de formare personalizate și de a dezvolta validarea rezultatelor învățării obținute prin învățarea formală, informală și non-formală.

- (11) În concluziile sale din mai 2010 privind dimensiunea socială a educației și formării profesionale¹², Consiliul a estimat că pentru a reuși, prevenirea părăsirii timpurii a școlii trebuie să se bazeze pe o mai bună cunoaștere a grupurilor care prezintă un risc de părăsire timpurie a școlii la nivel local, regional sau național, precum și a sistemelor care permit identificarea rapidă a tinerilor care prezintă acest risc. În plus, Consiliul a concluzionat că ar trebui puse în aplicare strategii transsectoriale globale care vizează diferiți factori care duc la părăsirea timpurie a școlii la nivelul școlilor și sistemului în ansamblul său.
- (12) Reformele educației au nevoie de timp pentru a-și produce efectele. Pentru a realiza o reducere a ratelor de părăsire timpurie a școlii în următorul deceniu și pentru a atinge obiectivul strategiei Europa 2020, este necesară punerea în aplicare cât mai curând posibil a unor strategii transsectoriale globale de reducere a părăsirii timpurii a școlii.
- (13) Instituirea unui cadru european comun pentru strategii globale în materie de reducere a părăsirii timpurii a școlii poate ajuta statele membre să reexamineze politicile existente, să elaboreze programele naționale de reformă în cadrul strategiei Europa 2020 și să inoveze și să elaboreze noi strategii având un impact ridicat și prezentând un raport optim între costuri și beneficii. Acest cadru poate de asemenea furniza o bază de colaborare prin intermediul metodei deschise de coordonare și un element de referință pentru utilizarea instrumentelor de finanțare ale UE,

RECOMANDĂ STATELOR MEMBRE:

să recurgă la cadrul stabilit în anexa la prezenta recomandare astfel încât:

1. să identifice principalii factori care conduc la părăsirea timpurie a școlii și să monitorizeze caracteristicile acestui fenomen la nivel național, regional și local ca o condiție prealabilă pentru elaborarea de politici precise și eficiente, fondate pe elemente concrete.
2. să adopte până la sfârșitul lui 2012 strategii globale de reducere a părăsirii timpurii a școlii și să asigure punerea lor în aplicare, în conformitate cu obiectivele naționale ale strategiei Europa 2020; aceste strategii ar trebui să includă măsuri de prevenire, intervenție și compensatorii.
3. să se asigure că aceste strategii includ măsuri adaptate grupurilor care prezintă un risc crescut de părăsire timpurie a școlii în statul membru în cauză, cum ar fi copiii din grupurile dezavantajate pe plan socio-economic, proveniți din familii de migranți sau de romi sau cu nevoi educaționale speciale.
4. să se asigure că aceste strategii abordează atât educația generală cât și educația și formarea profesională, cât și provocările specifice celor două categorii.
5. Întrucât părăsirea timpurie a școlii este un fenomen complex care nu poate fi rezolvat doar prin educație și formare, să integreze măsuri care sprijină reducerea ratelor de părăsire

¹² JO C 135, 26.5.2010, p. 2.

timpurie a școlii în toate politicile relevante care vizează copiii și tinerii și să coordoneze activități între diferitele sectoare politice și diferitele părți interesate în scopul de a ajuta persoanele care prezintă riscul de părăsire timpurie a școlii, inclusiv cele care au părăsit deja sistemul școlar.

INVITĂ COMISIA:

1. să contribuie la eforturile statelor membre prin monitorizarea evoluțiilor în ansamblul statelor membre pentru a determina tendințele existente.
2. să sprijine elaborarea de strategii naționale și de schimb de experiență și de bune practici și să faciliteze o învățare reciprocă eficace între statele membre privind măsurile de reducere a părăsirii timpurii a școlii și de îmbunătățire a rezultatelor școlare ale copiilor proveniți din grupuri care prezintă riscuri de părăsire timpurie a școlii.
3. să integreze măsurile care susțin reducerea ratelor de părăsire timpurie a școlii în toate acțiunile relevante ale UE vizând copii și tinerii adulți.
4. să sprijine elaborarea de politici eficiente de combatere a părăsirii timpurii a școlii lansând studii și cercetări comparative.
5. să garanteze că, în cooperare cu statele membre, programul UE de învățare de-a lungul vieții, fondurile structurale europene și Programul-cadru pentru cercetare și inovare sprijină și contribuie la punerea în aplicare a strategiilor naționale.
6. să prezinte rapoarte regulate asupra progreselor înregistrate în direcția obiectivului strategiei Europa 2020 privind părăsirea timpurie a școlii, prin intermediul analizei anuale a creșterii economice și privind punerea în aplicare a strategiilor naționale cu ocazia rapoartelor privind un cadru strategic pentru cooperarea europeană în domeniul educației și formării profesionale (ET 2020) pentru prima dată în cadrul raportului comun din 2015 privind progresele înregistrate.

Adoptată la Bruxelles,

*Pentru Consiliu
Președintele*

ANEXĂ

Un cadru pentru politicile globale de reducere a părăsirii timpurii a școlii

Strategiile de reducere a părăsirii timpurii a școlii ar trebui să fie bazate pe o analiză efectuată la nivel național, regional și local a condițiilor care se află la originea acestui fenomen, dat fiind că ratele medii ascund adesea mari diferențe între regiuni sau țări. Tinerii care părăsesc timpuriu școala constituie un grup eterogen iar motivațiile individuale de părăsire timpurie a școlii sunt foarte diferite. Contextul familial și condițiile socio-economice mai largi cum ar fi atractivitatea pieței muncii constituie factori importanți. Impactul lor depinde de structura sistemului educațional și de formare, de posibilitățile de educație și formare, precum și de mediul educativ. Coordonarea politicilor care se adresează bunăstării copiilor și tinerilor, securității sociale, ocupării forței de muncă în rândul tinerilor și perspectivelor profesionale are un rol important de jucat în reducerea părăsirii timpurii a școlii.

1. IDENTIFICAREA PRINCIPALILOR FACTORI ȘI MONITORIZARE

Procesul de părăsire timpurie a școlii are cauze complexe și variate dar acestea sunt adesea legate de un mediu dezavantajat din punct de vedere socio-economic și având un nivel scăzut de educație, de o distanțare de educație și formare sau de rezultate școlare mediocre, de atracția pieței muncii și/sau de o combinație de probleme sociale, emoționale și educative care expun persoanele la un risc de părăsire a școlii.

Trebuie să se țină seama de tipul de educație în care elevii sunt înscriși. În anumite state membre, elevii care au întâmpinat dificultăți în învățământul general se orientează adesea spre educația și formarea profesională (VET). Din acest motiv, școlile profesionale se confruntă cu o responsabilitate și provocare specifice în materie de reducere a părăsirii timpurii a școlii. Politicile bazate pe elemente concrete necesită acordarea unei atenții speciale rezultatelor în funcție de sectorul de educație sau formare.

Elaborarea de politici de combatere a părăsirii timpurie a școlii fondate pe elemente concrete și eficiente din punct de vedere al costurilor necesită strângerea și actualizarea datelor privind acest fenomen. Acest lucru ar permite analiza la nivel local, regional și național. Aceste date pot conține informații cu privire la ratele de părăsire timpurie a școlii, asupra tranzițiilor între nivelurile de educație, precum și asupra absenteismului și comportamentelor de evitare a școlii.

- Colectarea de informații ar trebui să permită analiza principalelor motive de părăsire timpurie a școlii pentru diferite grupuri de elevi, școli, tipuri de instituții de educație și formare, municipalități sau regiuni.
- Combinația datelor privind părăsirea timpurie a școlii și a datelor socio-economice poate contribui la stabilirea precisă a obiectivelor măsurilor și politicilor. Colectarea și analiza informațiilor privind motivațiile persoanelor care părăsesc timpuriu școala, perspectivele lor de angajare și de carieră pot de asemenea contribui la orientarea măsurilor și politicilor.
- Evaluarea eficacității și eficienței măsurilor existente de reducere a părăsirii timpurii a școlii constituie o bază importantă pentru îmbunătățirea strategiilor și programelor care vizează sporirea șanselor de reușită școlară a elevilor.

2. CADRU POLITIC

Strategiile globale se bazează pe o combinație de politici, coordonarea între diferite sectoare politice și integrarea măsurilor de combatere a părăsirii școlii în toate politicile relevante care vizează copiii și tinerii. Este vorba în principal de politici sociale, de servicii de asistență și de politici privind ocuparea forței de muncă, tinerii, familia și integrarea. Coordonarea orizontală între diferiții actori și coordonarea verticală prin intermediul diferitelor niveluri de guvernare sunt importante în egală măsură. Strategiile de combatere a părăsirii timpurii a școlii ar trebui să includă elementele de prevenire, intervenție și compensatorii. Statele membre ar trebui să-și stabilească detaliile strategiilor lor în funcție de propria lor situație și de propriul lor context.

2.1 Politicile de prevenire vizează să reducă riscul de părăsire timpurie a școlii înainte ca problemele să înceapă. Aceste măsuri optimizează oferta de educație și de formare pentru a favoriza îmbunătățirea rezultatelor și a înlăturarea obstacolele în calea reușitei școlare.

Ele vizează să creeze din timp pentru copii o bază solidă pentru ca aceștia să-și dezvolte capacitatea de studiu și pentru a se integra în mod optim în școală.

- (1) Oferirea unei educații și îngrijiri de înaltă calitate destinate copiilor de vârstă mică este benefică pentru toți copiii și în special importantă pentru cei provenind din medii dezavantajate, inclusiv din familii de migranți și de romi. Acestea sporesc bunăstarea fizică, dezvoltarea socială și emoțională, competențele lingvistice și competențele cognitive de bază. Oferta de educație și îngrijire destinată copiilor de vârstă mică trebuie să fie de înaltă calitate, la un preț rezonabil, dotată cu personalul necesar și accesibilă familiilor provenind din medii dezavantajate.

Ele se adresează, de asemenea, organizării sistemelor de educație și de formare, resurselor disponibile pentru școli, disponibilității, permeabilității și flexibilității cursurilor educaționale personalizate. Politicile de prevenire se adresează, de asemenea, decalajelor de gen, sprijinirii copiilor provenind din medii dezavantajate sau având o limbă maternă diferită.

- (1) Sporirea ofertei educaționale prin prelungirea duratei învățământului obligatoriu sau prin furnizarea unor garanții de educație și de formare după vârsta la care învățământul este obligatoriu poate influența atitudinea tinerilor și a familiilor acestora și poate duce la rate mai ridicate de absolvire a învățământului secundar superior.
- (2) Punerea în aplicare a politicilor de combatere a segregării active și furnizarea unui sprijin suplimentar școlilor situate în zone defavorizate sau care primesc un număr mare de elevi proveniți din medii dezavantajate din punct de vedere socio-economic ajută aceste școli să-și îmbunătățească compoziția socială și oferta educațională, contribuind astfel la sporirea reușitei școlare a elevilor proveniți dintr-un mediu socio-economic dezavantajat și reducând riscul de părăsire timpurie a școlii pentru aceștia.
- (3) Sprijinirea copiilor având o limbă maternă diferită pentru a îmbunătăți stăpânirea limbii de predare și sprijinirea profesorilor în instruirea copiilor dotați cu niveluri de competență lingvistică diferită contribuie la ameliorarea rezultatelor școlare ale copiilor proveniți din familii de migranți și la reducerea riscului de părăsire timpurie a școlii de către aceștia.
- (4) Creșterea flexibilității și permeabilității parcursului educațional (de exemplu, prin modularizarea cursurilor sau printr-o alternanță între școală și muncă) este în special

utilă elevilor având rezultate școlare mediocre și îi poate motiva să continue o educație sau o formare adaptată mai bine nevoilor și capacităților lor. Ea permite, de asemenea, să ofere un răspuns motivelor de părăsire timpurie a școlii specific fiecărui gen, cum ar fi intrarea timpurie pe piața muncii sau sarcina în rândul adolescentelor.

- (5) Consolidarea filierelor profesionale și sporirea atractivității și flexibilității acestora permite elevilor expuși acestui risc soluții alternative credibile la părăsirea timpurie a școlii. O educație și formare profesională bine integrate în ansamblul sistemelor de educație și de formare asigură parcursuri alternative către învățământul secundar superior și învățământul superior.

2.2 Politicile de intervenție vizează să evite părăsirea timpurie a școlii prin îmbunătățirea calității educației și formării la nivelul instituțiilor de învățământ, reacționând la semnalele timpurii de alarmă și oferind un sprijin specific elevilor sau grupurilor de elevi amenințați de părăsirea timpurie a școlii. Aceste politici se adresează tuturor nivelurilor de educație, începând de la educația și îngrijirea pentru preșcolari până la ciclul de învățământ secundar superior.

La nivelul școlii sau instituției de formare, strategiile de combatere a părăsirii timpurii a școlii se înscriu într-o politică globală de dezvoltare școlară. Ele vizează să creeze un mediu de învățare pozitiv, să consolideze calitatea și inovarea pedagogică, să îmbunătățească competențele personalului didactic pentru a face față diversității sociale și culturale și pentru a dezvolta metode de combatere a violenței și comportamentelor agresive.

- (1) Transformarea școlilor în comunități de învățare bazate pe o viziune comună a dezvoltării școlare împărtășită de toate părțile interesate, utilizând experiența și cunoștințele tuturor și oferind un loc deschis, stimulant și agreabil pentru învățare pentru a încuraja tinerii să își continue educația și formarea și să devină performanți în învățare.
- (2) Elaborarea de sisteme de alertă rapidă pentru elevii expuși riscului poate contribui la instituirea eficientă de măsuri înainte ca problemele să devină manifeste, ca elevii să înceapă să se îndepărteze de școală, să lipsească de la școală sau să părăsească școala.
- (3) Creșterea gradului de implicare a părinților și a cooperării lor cu școala și crearea de parteneriate între școală și părinți încurajează sprijinul familial în favoarea unei educații și formări eficiente. Această legătură poate fi facilitată de mediatorii din comunitatea locală capabili să sprijine comunicarea și să atenueze sentimentul de neîncredere.
- (4) Crearea de rețele cu actorii din afara școlii, precum serviciile comunității locale, asociațiile de migranți sau ale comunităților minoritare, asociațiile sportive și culturale, angajatorii și organizațiile societății civile permit propunerea unor soluții globale pentru a ajuta elevii expuși riscului și pentru a facilita accesul la un ajutor extern adus, de exemplu, de psihologi, lucrători sociali, educatori sau de servicii culturale și comunitare.
- (5) Sprijinul și responsabilizarea profesorilor în munca lor cu elevii expuși riscului este o condiție prealabilă aplicării de măsuri eficiente la nivelul școlii. O formare specifică a formatorilor îi ajută pe aceștia din urmă să facă față diversității din sala de clasă, să susțină elevii proveniți din medii sociale dezavantajate și să rezolve situațiile de predare dificile.

- (6) Activitățile extrașcolare după școală și în afara școlii, precum și activitățile artistice, culturale și sportive pot mări respectul de sine al elevilor expuși riscului și spori rezistența acestora în fața dificultăților întâlnite în procesul de învățare.

Politicile de intervenție **la nivel individual** vizează să furnizeze elevilor amenințați de părăsirea timpurie a școlii un ansamblu de mecanisme de sprijin care pot fi adaptate la necesitățile lor. Ele se concentrează atât pe dezvoltarea personală pentru a mări reziliența elevilor expuși riscului cât și pe rezolvarea problemelor concrete care pot fi de natură socială, cognitivă sau emoțională.

- (1) Consilierea permite elevilor să depășească în mod individual dificultățile școlare, sociale sau personale specifice. Fie că se desfășoară în cadrul unei abordări personalizate (consiliere) sau în grupuri mici (meditații), elevii beneficiază de asistență specifică, adesea asigurată de personalul didactic sau de membrii comunității.
- (2) Consolidarea metodelor de învățare personalizate și asigurarea unui sprijin școlar pentru elevii expuși riscului îi ajută pe aceștia din urmă să se adapteze cerințelor de educație formală și să depășească barierele create de sistemul de educație și formare.
- (3) Consolidarea activităților de orientare și de consiliere sprijină alegerile de carieră ale studenților/elevilor și tranzițiile în cadrul sistemului de învățământ și de la sistemul de învățământ către locul de muncă. Aceasta reduce riscul de decizie greșită bazată pe așteptări false sau pe informații insuficiente. Ea ajută tinerii să facă alegeri care corespund ambițiilor lor, intereselor lor personale și talentelor lor.
- (4) Măsurile de sprijin financiar cum ar fi alocațiile de elevi combat părăsirea timpurie a școlii motivată de rațiuni financiare. Un astfel de sprijin ar putea fi subordonat unei prezențe regulate sau ar putea fi legate de prestațiile sociale familiale.

2.3 Compensarea vizează asistența persoanelor care au părăsit timpuriu școala, propunând căi de reintegrare în educație și formare și de a obține diplomele care le lipsesc.

- (1) Programele „a doua șansă” care au rezultate pozitive furnizează un mediu de învățare care răspunde nevoilor specifice ale persoanelor care au părăsit timpuriu școala, recunosc studiile anterioare și sprijină bunăstarea acestora. Ele sunt diferite de școli, fie din punct de vedere organizațional sau pedagogic și sunt adesea caracterizate prin mici grupuri de studiu, o predare personalizată și inovatoare și parcursuri de formare flexibile. Acestea trebuie să fie ușor accesibile și gratuite.
- (2) Este important să se propună diferite posibilități de reintegrare în sistemul de educație și de formare. Clase de tranziție pot servi la remedierea decalajului între un eșec școlar anterior și reintegrarea în sistemul tradițional de învățământ.
- (3) Recunoașterea și validarea studiilor anterioare, inclusiv a competențelor dobândite în contexte de învățare non-formale și informale îmbunătățește încrederea și respectul de sine și facilitează reintegrarea în sistemul școlar. Aceasta îi poate motiva să își continue educația sau formarea și să își identifice talentele și să facă alegeri de carieră mai bune.
- (4) Un sprijin individual direcționat integrează un ajutor social, financiar, educațional și psihologic pentru tinerii aflați în dificultate. Acest sprijin este în special important

pentru tinerii care se află în situații grave de dificultăți sociale sau emoționale care îi împiedică să continue educația sau formarea.